

Fellesskapets kunst

Stavanger Aftenblad 1 - 03.02.2011 - Side: 7

Forfatter: Sigmund Jensen

«De ut-dannede norskingene, for å låne begreper fra Georg Johannessen og Nina Witoszek, kan bare behandle ett saksområde pr. nisselue,» heter det (s. 276) i Freddy Fjellheims (f. 1957, deb. 1983) «Fellesskapets kunst. bastardium».

Det samme kan man neppe si om Fjellheim selv, som i en årrekke har vært en av de (be-) tydeligste samfunnskritiske og -engasjerte stemmene her til lands. Forfatterskapet er preget av sjangerblanding og formeksperimenter, der poesi, prosa, sakprosa og emner som kanskje i utgangspunktet ikke naturlig hører sammen, har blitt utforsket og sammenføyd i imponerende språklige og resonnerende forløp som gjør Fjellheim til noe av en sjeldenhet i samtidens norske litterære fauna. Også i denne boken leker han seg med typografi og poesi, aforismer, fotnoter og neologismer.

Boken er utformet omkring et fundament av essays og artikler som tidligere har stått på trykk i aviser og tidsskrifter, men der hovedandelen av stoffet er bearbeidet eller nyskrevet og på sett og vis skaper en helhet, slik at boken godt kan leses som ett sammenhengende skriftstykke. Det begynner i det nære og personlige, i «Kampen mellom friske og syke», med utgangspunkt i sykdommen ME eller Kronisk utmattelsessyndrom, og utvikler seg derfra til å bli en undersøkelse av vårt generelt dominerende menneskebilde, vårt syn på barndom og alderdom, sykdom og fattigdom, klasser, kultur og medier, og med bevisstheten om en truende klimakatastrofe, som kanskje nettopp til dels er forårsaket av det dominerende menneskebildet, til stede overalt i teksten.

Fjellheim peker på de mange parallellene og berøringspunktene mellom fordommer og forakt for syke og uføretrygdede, litteraturens selvtilstrekkelighet, mediaspråkets naturødeleggelsessevne og velferdssamfunnets behandling av barn, gamle og syke, og viser oss at den økologiske krisen også er en kulturkrise. Årsakene finner Fjellheim først og fremst i kollektivets sammenbrudd. Hvis man jamfør tesen om ett saksområde per nisselue sørger for full barnehagedekning, har man altså allikevel ikke løst noe som helst, så lenge det ikke er tuftet på fellesskapets kunst. Fellesskapets kunst er ur-kunsten, sier Fjellheim (s. 306), det er et diktverk, slik begrepet er det. Men «fellesskapets diktverk er avhengig av godhet for å kunne utvikle sine tilskikkelser; godhet i både moralsk og kvalitativ

forstand» (s. 324). Man kan være enig eller uenig med forfatteren, man kan bli provosert og irritert av hans skråsikkerhet og (rettferdige) harme, men det hersker ingen tvil om at dette er skrivekunst fra øverste hylle, i mange passasjer like retorisk elegant, intelligent og avansert, og like sitatvennlig, som nevnte Georg Johannessen.

© Stavanger Aftenblad